

PWYLLGOR SAFONAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun a thrwy gynhadledd fideo, Dydd Gwener, 2 Rhagfyr 2022 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Julia Hughes (Cadeirydd), Anne Mellor (Is-Gadeirydd), Peter Lamb a Sam Jones ynghyd â'r Cynghorwyr Gordon Hughes, Bobby Feeley a Hugh Irving

Sylwedydd - Cynghorydd Andrea Tomlin

HEFYD YN BRESENNOL

Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro - Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd / Dirprwy Swyddog Monitro (LJ) a Gweinyddwyr Pwyllgorau (SJ a KJ [gweinyddwr Zoom])

1 YMDDIHEURIADAU

Dim ymddiheuriadau.

Clywodd yr aelodau bod y Swyddog Monitro, Gary Williams wedi bwriadu dod i'r cyfarfod ond bod ganddo ymgysylltiad arall. Roedd y Dirprwy Swyddog Monitro Lisa Jones yn bresennol yn ei absenoldeb.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Ni chodwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb yn yr eitem agenda hon.

Cododd y Cynghorydd Gorgon Hughes ddiddordeb personol parthed eitem agenda 14 gan ei fod yn aelod o Gyngor Tref Corwen. Cododd y Cynghorydd Hughes ei ddatganiad yn ystod y drafodaeth Rhan 2.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd eitemau brys.

4 COFNODION Y CYFARFOD DIWETHAF

Cyflwynwyd cofnodion y Pwyllgor Safonau a gynhaliwyd ar 28 Hydref 2022.

Cywirdeb – Doedd dim materion o gywirdeb wedi eu codi.

Materion yn codi –

Tudalen 11 – Adroddiad Blynyddol y Cadeirydd - Ymddiheurodd y Cadeirydd gan mai ei dealltwriaeth hi oedd nad oedd yr adroddiad drafft wedi ei roi i'r Is-gadeirydd

am sylwadau. Cadarnhaodd y Cadeirydd ei bod wedi cymeradwyo'r adroddiad ynghyd â'r dirprwy Swyddog Monitro.
Tudalen 13 – Dyddiad y cyfarfod nesaf – Cadarnhaodd y Cadeirydd bod sesiwn hyfforddiant wedi'i threfnu ar ôl y cyfarfod.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, fod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 28 Hydref 2022 yn cael eu derbyn a'u cymeradwyo fel cofnod cywir.

5 OMBWDSMON Y GWASANAETHAU CYHOEDDUS - 'EIN CANFYDDIADAU'

Y Dirprwy Swyddog Monitro (DSM), aelodau tywys drwy'r adroddiad (a gylchredwyd yn flaenorol).

Eglurwyd i'r aelodau fod yr adroddiad yn adroddiad rheolaidd a gyflwynwyd i'r pwyllgor, cyn hynny cafodd ei enwi'n Llyfr Achos y Cod Ymddygiad.

Roedd yr adroddiad yn amlinellu'r gwaith o gasglu casgliadau o ran ymchwiliadau. Clywodd yr aelodau fod y DSM wedi tynnu'r manylion o'r wefan er mwyn cyfeirio atynt. Roedd yn rhoi golwg i'r aelodau o'r hyn oedd yn digwydd yn genedlaethol a'r dull a fabwysiadwyd ar gyfer yr achosion hynny.

Roedd yn offeryn defnyddiol a rhoddodd enghreifftiau o sancsiynau eraill a osodwyd gan Bwyllgorau Safonau eraill.

Cafodd ei amlygu yn yr adroddiad ers mis Gorffennaf 2022 roedd saith mater wedi'u hadolygu. Roedd manylion pob un wedi'u cynnwys yn y papurau gan gynnwys canlyniad pob ymchwiliad.

Roedd dadansoddiad o'r saith ymchwiliad fel a ganlyn:

Cywirdeb 1
Cydraddoldeb a pharch 3
Dyletswydd i gynnal y gyfraith 2
Atebolrwydd a Bod yn Agored 1

Cafodd y canlyniadau eu categorio fel a ganlyn:

Ymchwiliad wedi dod i ben 1
Dim angen gweithredu 5
Cyfeirio at Bwyllgor Safonau 1
Cyfeirio panel dyfarnu Cymru 0

Pwysleisiodd y DSM nad oedd unrhyw un o'r cwynion a dderbyniwyd wedi bod yn ymwneud â chynghorydd yn Sir Ddinbych.

Rhoddwyd manylion pellach i aelodau o gŵyn ynghylch dyletswydd i gynnal y gyfraith yng Nghyngor Tref Llanymddyfri a oedd wedi cael ei gyfeirio at Bwyllgor Safonau'r Cyngor. Roedd yr aelod dan sylw wedi ei gael yn euog o yfed a gyrru. Roedd yr Ombwdsmon yn ystyried os oedd angen ymchwiliad pellach er budd y cyhoedd. Barnwyd ei bod yn briodol ymchwilio ac fe'i cyfeiriwyd at y pwyllgor Safonau ar gyfer gwrandawriad o'r gŵyn. Penderfynodd y pwyllgor Safonau atal y Cynghorydd am 2 fis ac roedd yn ofynnol i'r Cynghorydd fynychu hyfforddiant cod ymddygiad o fewn 6 mis.

Cyflwynwyd hefyd fanylion pellach i'r aelodau am y gŵyn a dderbyniwyd mewn perthynas â Chyngor Cymuned Llanigon. Roedd yr Ombwdsmon wedi derbyn cwyn am dorri'r Cod Ymddygiad, gyda rhestr fanwl o'r honiadau yn cael eu cyflwyno. Nid oedd y cynghorydd dan sylw wedi cael ei ailethol yn etholiadau Mai 2022, roedd y dystiolaeth yn anghyson felly doedd yr ombwdsmon ddim o'r farn ei fod o fudd i'r cyhoedd i gymryd safbwynt pellach.

Nododd yr aelodau y cysylltiad cryf â'r prawf budd cyhoeddus a sut y chwaraeodd budd y cyhoedd ran helaeth o'r penderfyniad i fwrw ymlaen gydag ymchwiliad ac ymholiadau'r sefyllfa pan oedd ymddygiad ailadroddus. Dywedodd y DSM y byddai'n annhebygol i'r Ombwdsmon edrych yn ôl 4 neu 5 mlynedd pe bai'r cynghorydd yn cael ei ailethol yn yr etholiadau nesaf ond cafodd cofnod ei gadw gan yr ombwdsmon cwynion i fonitro unrhyw batrymau. Y wybodaeth ar-lein oedd yr unig wybodaeth a ddarparwyd.

Roedd y gŵyn gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful yn enghraifft o swyddog oedd yn cwyno yn erbyn Cynghorydd Sir ac ni chafodd camau eu cymryd.

Diolchodd y Cadeirydd i'r DSM am yr adroddiad manwl a chynhwysfawr.

PENDERFYNWYD bod y pwyllgor Safonau yn nodi cynnwys yr adroddiad.

6 PRESENOLDEB MEWN CYFARFODYDD

Dywedodd y Cadeirydd wrth y pwyllgor ei bod wedi bod mewn cyfarfod o Gyngor Tref Dinbych. Roedd y cyfarfod wedi cael ei gynnal o bell drwy Zoom ar 23 Tachwedd 2022. Yn bresennol roedd 10 aelod a'r clerch.

Yn y cyfarfod gofynnwyd am ddatganiadau o ddiddordeb, gydag aelod yn datgan diddordeb personol. Dywedodd y clerch ei bod wedi derbyn rhybudd o'r diddordeb cyn y cyfarfod ac roedd o ddiddordeb personol yn unig. Ni wnaeth y cynghorydd gymryd rhan yn y drafodaeth ar gyfer yr eitem ond fe gymerodd ran yn y bleidlais.

Tynnodd y Cadeirydd sylw'r Aelodau at nifer o gynghorwyr newydd wedi ymddiswyddo o Gyngor Tref Dinbych yn ddiweddar, gan gynnwys un yn ystod y cyfarfod roedd hi wedi ei fynychu.

Roedd y cyfarfod wedi dechrau'n dda, gyda'r clerch yn cefnogi'r Gadair yn dda ac yn sicrhau bod yr achos cywir yn cael ei ddilyn.

Ymunodd un aelod â'r cyfarfod drwy'r ffôn ac ni ofynnwyd iddynt am ei farn na'i gyfraniad drwy gydol y cyfarfod. Nodwyd fodd bynnag gan y Pwyllgor nad yw cadeirio cyfarfod hybrid bob amser yn hawdd a phwysleisiodd y Cadeirydd bwysigrwydd aelodau'r pwyllgor yn cael sgriniau ymlaen drwy gydol y cyfarfod os yn bosib.

Nododd y Cadeirydd fod rhai cyfnewidiadau yn ystod y cyfarfod a gafodd eu gwresogi, na fyddai arsylwr wedi deall y rhesymau dros y gyfnewidfa wresog.

Roedd aelodau newydd y Cyngor Tref wedi gofyn am wybodaeth ychwanegol drwy e-bost a oedd ymateb i ba ymateb oedd nad yw busnes yn cael ei gynnal drwy e-bost. Dywedodd y DMO y gallai Cynghorwyr dderbyn gwybodaeth briodol neu gefndir drwy e-bost ar yr amod nad oedd penderfyniad gwirioneddol yn cael ei wneud.

Cafodd y Pwyllgor wybod bod hyfforddiant ar gyfer y Cyngor Tref yn cael ei drefnu yn ychwanegol at yr hyfforddiant a'r ymsefydlu sy'n cael ei ddarparu gan y Clerc.

PENDERFYNWYD bod aelodau'n nodi'r adborth o bresenoldeb mewn cyfarfodydd.

7 CEISIADAU AM OLLYNGIAD

Gofynnodd y Cadeirydd i'r Dirprwy Swyddog Monitro (DSM) roi'r rhesymeg i'r pwyllgor pam y dylid gwneud ceisiadau dosbarthu.

Dywedodd y DSM wrth aelodau pan ddatganir diddordeb answyddogol gan aelod ond maent am gymryd rhan yn y ddadl a phleidleisio, mae'n bosibl i'r aelod hwnnw wneud cais i'r Pwyllgor Safonau am ollyngiad i gymryd rhan, yn amodol ar gyfyngiadau cyfreithiol. Mae gan y Pwyllgor bwerau i atodi telerau ac amodau, terfynau ac amserlenni yn ôl eu disgrisiwn.

Clywodd yr aelodau bod nodyn atgoffa blynyddol wedi ei anfon at holl glerciaid y Cyngor Dinas, Tref a Chymuned i'w hatgoffa o'r broses ollyngiadau.

Cynigiodd y Cadeirydd ein hatgoffa at glercod, gan roi trosolwg o'r broses a phwrpas y weithdrefn.

Nododd yr aelodau na dderbyniwyd unrhyw ollyngiadau ac fe gadarnhawyd bod hynny wedi'i gynnwys yn yr adroddiad blynyddol oedd i'w gyflwyno yng nghyfarfod nesaf Cyngor Sir Ddinbych.

Pwysleisiwyd bod y broses dosbarthu yn rhan o hyfforddiant y Cod Ymddygiad ar gyfer aelodau. Roedd y broses i ofyn am ollyngiad yn syml a gellir ei gyflwyno drwy lythyr.

PENDERFYNWYD bod aelodau wedi nodi'r diweddariad Cais Dosbarthu geiriol.

8 DIWEDDARIAD AR HYFFORDDI AELODAU

Atgoffodd y Cadeirydd aelodau fod hyfforddiant Cod Ymddygiad yn cael ei gynnig i'r holl gynghorwyr newydd a chynghorwyr presennol ym mhob tymor o'r cyngor.

Yn ôl y Dirprwy Swyddog Monitro mae hyfforddiant y pwyllgor wedi cael ei ddanfoni i Gyngor Tref Dinbych y noson flaenorol. Byddai dyddiadau pellach ar gyfer hyfforddiant yn cael eu cynnig yn y Flwyddyn Newydd wedi i'r trefniadau angenrheidiol gael eu cadarnhau.

Y gobaith oedd y byddai'r hyfforddiant wyneb yn wyneb yn cael ei gynnal yng Ngogledd, canolbarth a De'r Sir.

Nododd yr aelodau fod hyfforddiant y Cod Ymddygiad oedd wedi ei drefnu ar gyfer 20 Rhagfyr yn cael ei gynnal. Croesawodd y Dirprwy Swyddog Monitro aelodau i fynychu os oedden nhw'n dymuno. Roedd sesiynau hyfforddi blaenorol lle'r oedd aelodau'r Pwyllgor Safonau wedi bod yn bresennol wedi bod yn ddefnyddiol iawn.

Nodwyd nad oedd 14 o Gynghorwyr Sir hyd yma wedi mynychu hyfforddiant Cod Ymddygiad. Pwysleisiodd yr aelodau bwysigrwydd yr hyfforddiant a'r gofyniad i'r holl aelodau fynychu. Cadarnhaodd y Dirprwy Swyddog Monitro y byddai'n anfon e-bost at aelodau gyda'ch atgoffa i fynychu'r hyfforddiant pan gaiff ei gynnig.

Awgrymodd y Cynghorydd Gordon Hughes y dylid anfon e-bost at arweinwyr grwpiau i annog aelodau i fynychu os nad ydynt yn gwneud hynny, o ystyried gofynion newydd arweinwyr grŵp. Diolchodd y Dirprwy Swyddog Monitro i'r Cynghorydd Hughes am ei awgrym gan gytuno y gallai hynny gael ei gwblhau.

Roedd pob aelod yn gytûn i'r Dirprwy Swyddog Monitro gyhoeddi nodyn atgoffa e-bost at Gynghorwyr Sir gyda'ch atgoffa i fynychu'r hyfforddiant Cod Ymddygiad, gan gynnwys y cyfeiriad at bwyllgor Safonau yn ymwybodol o'r aelodau hynny yr oedd gofyn iddynt fod yn bresennol. Cytunodd yr aelodau hefyd i ohebiaeth gael ei rhoi i arweinwyr grwpiau, iddyn nhw sicrhau bod eu haelodau'n mynychu.

Gofynnodd yr aelodau hefyd i ddyddiadau hyfforddiant arfaethedig ar gyfer aelodau Dinas, Tref a Chymuned gael eu dosbarthu.

PENDERFYNWYD bod aelodau'r Pwyllgor Safonau yn nodi'r diweddariad Hyfforddiant Aelodau ar lafar.

9 CYSWLLT MOESGOL A DYLETSWYDD ARWEINWYR GRWPIAU

Arweiniodd y Dirprwy Swyddog Monitro aelodau drwy'r adroddiad (a gylchredwyd yn flaenorol) a oedd yn rhoi manylion am y dyletswyddau newydd a roddir ar arweinwyr grwpiau i hyrwyddo ymddygiad ethnig da.

Nid oedd y canllawiau statudol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â'r canllawiau i arweinwyr Grŵp wedi'u cwblhau'n ffurfiol eto. Roedd y canllawiau drafft ar gael i bawb eu gweld ar wefan Llywodraeth Cymru.

Cafodd yr aelodau eu tywys drwy'r canllawiau drafft oedd yn cynnwys enghreifftiau o sut y gallai Arweinwyr Grŵp gyflawni eu dyletswydd, manwl yn yr adroddiad, gyda'r Pwyllgor Safonau yn cael y cyfrifoldeb i ofyn am bresenoldeb Arweinwyr Grŵp mewn cyfarfod Pwyllgor Safonau i drafod unrhyw faterion neu bryderon.

Mae hefyd yn argymhell y dylai'r Pwyllgor Safonau drefnu i hyfforddi Arweinwyr y Grŵp ar y ddyletswydd yn flynyddol. Felly, cynigiwyd cyfarfod gydag Arweinwyr Grŵp i adolygu ymddygiad ar ffurf 'Grŵp Cyswllt Moesgol' yn cael ei sefydlu. Awgrymwyd y byddai'r grŵp yn cyfarfod yn rheolaidd ac y gallai gynnwys aelodau o'r Pwyllgor Safonau.

Clywodd yr aelodau fod y canllawiau drafft hefyd yn cyfeirio at yr angen i arweinwyr grwpiau wneud adroddiadau i'r Pwyllgor Safonau ar eu cynnydd o ran cyflawni eu

dyletswydd. Byddai'r Pwyllgor Safonau yn gallu trafod yr adroddiadau hyn gydag arweinwyr grwpiau a'u defnyddio fel sail i adroddiad blynyddol y Pwyllgor i'r Cyngor ynglŷn â'r ffordd mae arweinwyr grŵp yn cyflawni'r ddyletswydd honno.

Wedi'i gynnwys yn y pecyn roedd templed y gellid ei fabwysiadu i Arweinwyr Grŵp ei gwblhau er mwyn i aelodau'r Pwyllgor Safonau adolygu.

Cynigiwyd bod y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn bresennol gyda'r Swyddog Monitro yn y cyfarfod Arweinwyr Grŵp nesaf i drafod y newidiadau ac yn pwysleisio pwysigrwydd rôl pob Arweinydd Grŵp.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Dirprwy Swyddog Monitro am yr adroddiad manwl. Atgoffodd aelodau ofyniad rheoleiddio'r Pwyllgor Safonau i adrodd ar rôl Arweinwyr y Grŵp. Yn ei barn hi, roedd y templed ynghlwm yn nodi adroddiad clir a thryloyw i Arweinwyr Grŵp ei gwblhau. Roedd yn ffordd glir a thryloyw i Arweinwyr Grŵp fanylu ar wybodaeth. Awgrymodd y dylid rhannu'r templed gydag Arweinwyr y Grŵp am sylwadau neu awgrymodd welliannau i'w defnyddio wrth symud ymlaen.

Awgrymodd yr aelodau y gallai sesiwn hyfforddi ar 'Brotocol Datrys Lleol' gael ei hychwanegu fel maes i'r Pwyllgor Safonau ailedrych eto. Nododd y Dirprwy Swyddog Monitro yr awgrym a chytunodd i ychwanegu at y meysydd hyfforddiant a awgrymir.

Roedd yr aelodau'n teimlo ei bod hi'n bwysig sicrhau bod Arweinwyr Grŵp yn ymwybodol o'r hyn oedd ei angen ganddyn nhw ac awgrymodd ei fod yn cael ei bwysleisio naill ai mewn cyfarfod Pwyllgor Safonau neu mewn cyfarfod Cyswllt Moesegol.

Dywedodd y Cadeirydd wrth y pwyllgor fod y Grŵp Cyswllt Ethnig wedi dechrau yng Nghyngor Sir y Fflint. Roedd y cyfarfodydd hynny wedi'u mynychu gan Gadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Safonau ynghyd â'r Swyddog Arweinwyr a Monitro Grŵp. Roedd yn caniatáu i aelodau yn y cyfarfodydd hynny drafod unrhyw faterion sy'n codi neu drafod enghreifftiau o unrhyw feysydd sy'n peri pryder. Roedd yn caniatáu llwyfan i Arweinwyr Grŵp rannu profiadau mewn amgylchedd diogel.

Awgrymodd yr aelodau y gellid trefnu cyfarfod anffurfiol i drafod y Grŵp Cyswllt Ethnig arfaethedig gydag Arweinwyr Grŵp a 'gweithdy' cyfarfod anffurfiol fyddai'r lle i ddechrau.

Cytunodd yr aelodau y dylid gwahodd holl aelodau'r Pwyllgor Safonau i sesiwn friffio i drafod a chytuno ar fethodoleg i sicrhau ein bod, gyda'n gilydd, yn hyrwyddo cydymffurfiaeth â'r Cod Ymddygiad wrth gydymffurfio â dyletswyddau statudol.

Awgrymwyd, ar y ffurflen templed ynghlwm, fod blwch am y cyfnod o amser yn cael ei gynnwys ynghyd ag adran ar y brig yn nodi bod y ffynhonnell yn cael ei gwneud yn fwy clir. Awgrymwyd hefyd bod adran yn cael ei chynnwys ar gwynion agored a'u datrys i sicrhau bod aelodau'n cael gwybod am unrhyw gwynion sy'n parhau.
Aelodau,

PENDERFYNODD,

- *Mae'r aelodau hwnnw'n trafod ac yn cytuno ar ddull sy'n cefnogi Arweinwyr Grŵp i gyflawni eu dyletswyddau, gan ddarparu gwybodaeth a rhesymu y tu ôl i'r rheoliadau drafft. Cytunodd yr aelodau i'r templed arfaethedig gael ei gyflwyno i'w ystyried.*
- *Bod holl aelodau'r Pwyllgor Safonau yn cael gwahoddiad i fynychu gyda'r Swyddog Monitro cyfarfod Arweinwyr Grŵp er mwyn symud ymlaen gyda dull y cytunwyd arno o fonitro'r ddyletswydd.*
- *Bod y Pwyllgor yn rhoi ystyriaeth i hyfforddiant a chefnogaeth i'w darparu a chan bwy. Mae'r Pwyllgor yn cefnogi sefydlu Grŵp Cyswllt Ethnig ar gyfer cyfarfodydd wrth symud ymlaen.*
- *Bod adroddiadau Arweinydd y Grŵp yn cael eu derbyn gan y Pwyllgor yn dilyn y flwyddyn ddinesig i ffurfio rhan o adroddiad Blynyddol y Pwyllgor Safonau i'r Cyngor Llawn.*

10 DIWEDDARIAD FFORWM SAFONAU CENEDLAETHOL

Atgoffodd y Cadeirydd aelodau mai un o'r ardaloedd sy'n deillio o Adolygiad Penn fu arfer da Fforwm Safonau Gogledd Cymru a ddaeth yn Fforwm Gogledd a Chanolbarth Cymru. Cyfarfu'r grŵp ddwywaith y flwyddyn i Gadeiryddion ac Is-Gadeiryddion ymgynnull i drafod amrywiaeth o feysydd.

Dywedodd y Dirprwy Swyddog Monitro wrth aelodau fod y Fforwm Cenedlaethol i fod i gyfarfod yn rhithiol ar yr 8 Rhagfyr 2022. Yn y cyfarfod bydd Cadeirydd ac Is-gadeirydd yn cael ei ethol ynghyd â rôl a chylch gorchwyl y grŵp, diweddariad ar Adolygiad Penn a gweithredu dyletswyddau newydd arweinwyr grŵp. Byddai Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn bresennol.

Clywodd yr aelodau mai pwrpas y fforwm oedd rhannu arferion gorau a darparu fforwm ar gyfer datrys problemau ar draws y 22 prif gynghorau, y gwasanaeth tân ac achub a'r parciau cenedlaethol mewn perthynas â gwaith y Pwyllgorau Safonau; gydag unrhyw benderfyniadau ffurfiol sy'n cael eu gwneud gan y Pwyllgorau Safonau unigol.

Byddai ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd y fforwm yn digwydd bob dwy flynedd. Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru fyddai'n gyfrifol am baratoi'r agenda, cwblhau cofnodion ac adroddiadau sylfaenol. Amllder y cyfarfodydd yn cael eu twyllo'n ddwywaith.

Dywedodd y Dirprwy Swyddog Monitro wrth aelodau y byddai'n egluro pe bai'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn cael gwahoddiad i fod yn bresennol. Pwysleisiodd y Cadeirydd y byddai angen adborth o'r fforwm hwnnw i'r pwyllgor gan y rhai sy'n bresennol.

PENDERFYNWYD bod diweddariad y Fforwm Safonau Cenedlaethol yn cael ei nodi gan y pwyllgor.

11 CYDNABYDDIAETH I AELODAU ANNIBYNNOL

Arweiniodd y Cadeirydd aelodau i bapurau'r agenda (a gylchredwyd yn flaenorol). Bwriad yr adroddiad oedd trafod presenoldeb aelodau mewn cyfarfodydd Dinas,

Tref a Chymuned. Atgoffodd y Dirprwy Swyddog Monitro yr aelodau bod adroddiad blaenorol wedi'i gyflwyno i'w drafod yn y cyfarfod diwethaf ac roedd aelodau wedi gofyn am ragor o wybodaeth am y pwnc.

Roedd y pwyllgor eisoes wedi cael cais i ystyried dull strwythuredig o bresenoldeb ac arsylwi cyfarfodydd Cyngor Tref a Chymuned.

Roedd un o'r materion a godwyd wedi bod yn talu mewn perthynas â phresenoldeb o'r fath yn y cyfarfodydd Cyngor hyn. Roedd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd, wedi bod mewn ymgynghoriad â'i fforwm cenedlaethol ar y dull a ddefnyddiwyd ledled Cymru, nodir bod amrywiol ddulliau wedi'u mabwysiadu yn genedlaethol. Yn nodedig hefyd roedd awdurdodau cyfagos Sir Ddinbych yn gwneud taliadau i aelodau am bresenoldeb o'r fath.

Cadarnhaodd y Dirprwy Swyddog Monitro ei bod wedi cwrdd â'r swyddog cyllid perthnasol a chlywodd yr Aelodau nad oedd llinell gyllideb ar wahân ar gyfer presenoldeb aelodau'r Pwyllgor Safonau yng nghyfarfodydd Cyngor Tref, Dinas a Chymuned yn benodol.

Fodd bynnag, oherwydd y gofyniad i gynnal rhai cyfarfodydd hybrid, mae hyn wedi lleihau faint o daliadau teithio a gyhoeddwyd ac yn bositif o ran yr ôl troed carbon. Felly cadarnhawyd y gallai'r awdurdod ariannu presenoldeb mewn cyfarfodydd i gyfanswm o £2000 y flwyddyn o fwyaf; Byddai hyn yn cynnwys costau teithio. Cynigiwyd ei fod ond ar gael i'r aelodau Annibynnol ac aelodau'r Cyngor Cymuned, gan bwysleisio y byddai'n rhaid ei fonitro a'i adolygu'n agos gan y Swyddog Monitro.

Croesawodd y Cadeirydd fod â chyfeiriad a chyfathrebu clir a bod aelodau'n cael eu hatgoffa o'r cyfyngiadau sydd ar waith o ran presenoldeb mewn cyfarfodydd. Cynigiodd ei diolch i'r Dirprwy Swyddog Monitro am ddarparu rhagor o wybodaeth yn dilyn y cyfarfod blaenorol. Ym marn y Cadeiryddion byddai'r gyllideb fach sydd ar gael yn helpu i gefnogi aelodau i fynychu cyfarfodydd. Pwysleisiodd y Dirprwy Swyddog Monitro fod y gyllideb ar gyfer mynychu cyfarfodydd yn unig. Nid ariannu unrhyw amser paratoi oedd hi. Awgrymodd y Cadeirydd fod aelodau wedi gapio'r gyfradd ad-daliad ar gyfradd hanner diwrnod ar gyfer presenoldeb mewn unrhyw gyfarfod o'r Cyngor Tref, Dinas neu Gymuned. Cefnogodd y Dirprwy Swyddog Monitro yr awgrym hwn a phwysleisiodd y gellid adolygu a diwygio hynny yn y dyfodol.

Awgrymodd y Cadeirydd y dylid mynychu 10 cyfarfod y flwyddyn gan aelodau Annibynnol a Chymuned y Cyngor. Byddai hynny'n caniatáu gadael ychydig o gyllideb wrth gefn.

Roedd yr aelodau i gyd yn gytûn bod Independent a'r Cynghorydd Cymunedol yn mynychu cyfanswm o 10 cyfarfod y flwyddyn a fyddai'n cyfateb i tua 2 gyfarfod yr un.

Awgrymodd y Cadeirydd fod y dull o fynd i'r cyfarfodydd yn cael eu cynnal mewn ffordd fwy strwythuredig ac o edrych ar y Cynghorau hynny na fyddent o bosib wedi ymweld â nhw neu sydd â chlercod newydd neu newidiadau sylweddol.

Atgoffwyd aelodau i ddefnyddio'r templed a ffurflenni gwybodaeth sgrïpt cyn mynychu cyfarfodydd.

Awgrymodd y Cadeirydd y dylid penderfynu rhestr y tu allan i'r cyfarfodydd y mae Dinas, Tref neu Gyngor Cymuned i'w mynychu. Cytunodd y cyfan i'r Cadeirydd a'r Dirprwy Swyddog Monitro gynnal rhestr a dosbarthu gydag aelodau ynghyd â'r templed. Atgoffwyd yr aelodau hefyd pe baen nhw'n gofyn am unrhyw gymorth y gallai aelodau roi gwybod i'r Cadeirydd a gellid gwneud trefniadau. Awgrymwyd rhestru unrhyw gyfarfodydd all gael eu cynnal drwy gyfrwng y Gymraeg.

Dywedodd y Cadeirydd wrth aelodau ei bod ar achlysuron blaenorol wedi rhoi gwybod i glerc y cyngor ei bod yn bwriadu mynychu'r cyfarfod 2-3 diwrnod cyn y cyfarfod. Felly caniatáu i ddigon o amser gael ei gyhoeddi unrhyw wybodaeth berthnasol o ymuno â manylion os yw'r cyfarfod yn cael ei gynnal o bell.

Awgrymodd yr aelodau y dylid rhoi e-bost neu lythyr adborth generig i gyngor yn dilyn cyfarfod sy'n darparu'n bositif neu'n negyddol yn dilyn yr adborth sy'n cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Safonau.

Awgrymwyd hefyd bod neges generig yn cael ei chyhoeddi i Glercod i'w hatgoffa y gall aelodau'r Pwyllgor Safonau ymweld â nhw.

Diolchodd y Cadeirydd i'r holl aelodau am y drafodaeth fanwl a'r awgrymiadau ynglŷn â mynychu mewn cyfarfodydd. Rhoddwyd diolch i'r Dirprwy Swyddog Monitro am y gwaith ar fynd i'r afael â phryderon aelodau am y tâl i'r aelodau.

Roedd,

PENDERFYNWYD, bod aelodau'r Pwyllgor Safonau yn nodi'r sefyllfa mewn perthynas â thâl ac aelodau a gytunwyd ar gyfer y Cadeirydd a'r Dirprwy Swyddog Monitro i adeiladu rhestr wedi'i chydlynu a'i strwythuro o Gyngorau Dinas, Tref a Chymuned i aelodau fynychu.

12 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y PWYLLGOR SAFONAU

Cyflwynwyd Rhaglen Waith Ymlaen y Pwyllgor Safonau i'w hystyried a bu'r aelodau'n trafod y canlynol –

Cadarnhaodd y Swyddog Monitro fod 'Cymharu Casgliad Panel Recriwtio Pwyllgorau Safonau' wedi'i gynnwys ar gyfer y cyfarfod ar y 3 Mawrth 2023.

Nododd y Cyngorydd Bobby Feeley fod llawer iawn o waith rhanbarthol wedi digwydd ac roedd tueddiad i gynyddu gweithio rhanbarthol. Roedd hi'n credu mai'r peth gorau oedd nodi ar gyfer cyfeirio at bwysigrwydd monitro cytundebau gweithio rhanbarthol yn y dyfodol.

PENDERFYNWYD hynny, yn amodol ar yr uchod, y cytunir ar Raglen Waith Ymlaen y Pwyllgor Safonau.

13 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Nododd yr aelodau fod cyfarfod nesaf y Pwyllgor Safonau wedi'i drefnu ar gyfer 10.00 am ddydd Gwener 3 Mawrth 2023.

Gwahardd y wasg a'r cyhoedd

PENDERFYNWYD hynny o dan Adran 100A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, eithriwyd y Wasg a'r Cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer yr eitemau canlynol o fusnes ar y sail ei fod yn ymwneud â datgelu gwybodaeth wedi'i heithrio'n debygol fel y'i diffinnir ym Mharagraffau 12 a 13 o Ran 4 o Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

14 COD YMDDYGIAD - RHAN 3 DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2000

Cyflwynodd y Dirprwy Swyddog Monitro (DSM) adroddiad cyfrinachol (a gylchredwyd yn flaenorol) oedd yn cynnig trosolwg o gwynion yn erbyn aelodau a gyflwynwyd gydag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ers 1 Ionawr 2022.

Datganodd y Cynghorydd Gordon Hughes ddiddordeb personol yn yr eitem agenda hon.

Clywodd yr aelodau nad oedd unrhyw faterion byw ar hyn o bryd. Cafodd manylion y 12 mis blaenorol o gwynion eu cyflwyno i'r pwyllgor. Cafwyd diweddariad ar gŵyn a dderbyniwyd ond nad oedd wedi bod ar gael i'w gynnwys o fewn y papur cyfrinachol oherwydd amserlenni.

Dywedodd y Cadeirydd wrth y pwyllgor ei bod yn mynychu cyfarfod Cyngor Sir Ddinbych oedd i fod i gael ei gynnal ddydd Mawrth 6ed Rhagfyr er mwyn adrodd adroddiad blynyddol y Pwyllgor Safonau.

Rhoddodd y Cadeirydd adborth manwl o'i phresenoldeb yng nghyfarfod Cyngor Tref Dinbych. Rhoddodd wybod i'r aelodau ei bod wedi anfon ei hadborth a'i harsylwadau at y Dirprwy Swyddog Monitro. Pwysleisiwyd mai rôl y Pwyllgor Safonau oedd cefnogi holl Gynghorau Dinas, Tref a Chymuned mewn perthynas â chydymffurfio â'r Cod.

PENDERFYNWYD bod yr adroddiad yn cael ei dderbyn a'i nodi.

Ar gau'r cyfarfod diolchodd y Cadeirydd i'r aelodau am eu presenoldeb a'u cyfraniadau ac roedd hefyd yn cyfleu ei diolch i'r staff cymorth.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.55 p.m.